

odisee

Netwerkversterkend werken in de jeugdhulp

Verdiepingsdag vorming Jeugdhulp 27 mei 2016
Lieven Fierens
Joris Van Puyenbroeck



Netwerkversterkend werken in de jeugdhulp



tonuso
jongerenwelzijn
amber
sporen
odisee HOGESCHOOL

5/27/2016 2

Innovatief project

- 3 jeugdhulpvoorzieningen
- i.s.m. OSD Jongerenwelzijn Vlaams Brabant en Brussel
- ondersteund door Odisee vanaf 2^{de} werkjaar

27/05/2016 3

Onderzoek

36 geregistreerde cases

Amber n= 4, Sporen n=23, Tonuso n=9

Mondelinge gestructureerde bevragingen

- Bij jongeren (+12). n= 15
- Bij opvoedingsverantwoordelijken. n= 23

27/05/2016

4

Deelnamecriteria

- Over de diensten heen
- Minstens 6 maanden extra focus op netwerk

Respondenten steekproef

- Vrijwillige basis
- Veelal positief ten aanzien van hulpverlening

27/05/2016

5

Opbouw vragenlijst

De lange, M., & Chênevert, C. (2011). *Kwaliteitscriteria residentiële Jeugdzorg*. Utrecht: NJI

Boendermaker, L., Rooijen, K. van, & Berg, T. (2010). *Residentiële jeugdzorg: wat werkt?* Utrecht: NJI

Van Yperen, T., Van der Steege, M., Addink, A., Boendermaker, L. (2010). *Algemeen en specifiek werkzame factoren in de jeugdzorg: stand van de discussie (NL)*. Utrecht : NJI

Stroobants, T., Vanderfaellie, J., Andries, C. (2013). *Kortdurende thuisbegeleiding binnen de Bijzondere Jeugdbijstand (rapport 1): Beschrijvend en praktijkgericht onderzoek naar het aanbod, de aanbieders en het maatschappelijk en juridisch kader*. P 18

27/05/2016

6

Afname vragenlijst

- Interviews thuis of in de leefgroep.
- Extra vragen voor cases waar de jongere een module 'verblijf' had.
- Rechtstreeks offline ingevoerd in Qualtrics op tablet.

27/05/2016

7

Opstart netwerkgericht werken

- Jongeren en opvoedingsverantwoordelijken stellen dat ze voldoende ingelicht werden over de hulpverlening.
- Twee jongeren herinneren zich informatie van de verwijzer. Eén jongere vermeldt rechtstreeks door de jeugdrechter ingelicht te zijn over soort hulpverlening.
- Bij meerderheid netwerkgericht werken pas later in de begeleiding opgestart (n=18). Dit gebeurde spontaan, maar ook soms verplicht.

27/05/2016

8

Groeiend draagvlak

Ongeveer de helft van de opvoedingsverantwoordelijken zegt dat ze bij de start netwerkgericht werken belangrijk vonden (n=10). Op de vraag hoe ze er op het moment van de bevraging tegenaan staan, stijgt dit tot een grote meerderheid van de respondenten (n=17) ("negatief":2 ; Onbeantwoord:2)

Bij de jongeren vond slechts één derde van de jongeren het bij de start van de begeleiding belangrijk om te werken met hun netwerk. Op de vraag hoe ze dat op het moment van de bevraging evalueren, geven twee derden (n=10) jongeren een positief antwoord.

27/05/2016

9

Gevarieerd takenpakket

Vermelde doelen	Vermelde ondersteuningsdoelen door netwerk
<ul style="list-style-type: none"> • Huishoudelijk: <ul style="list-style-type: none"> o Afspraken nakomen (en door netwerk aangesproken) wat betreft uitvoering van taken o Werken rond hygiëne o Computer- en TV gebruik • Werk/financies <ul style="list-style-type: none"> o Financiële toestand in orde brengen o Werk boeken • Schoollicht: <ul style="list-style-type: none"> o Tijdig op school geraken, op tijd opstaan o niet (laten) spijbelen o niet (laten) "ziek" zijn o Huiswerkbegeleiding • Sociale interactie/communicatie <ul style="list-style-type: none"> o (regelmatig) contact met partner(moeder/vader) o Betere communicatie met school o Eerlijke communicatie met alle betrokkenen o Niet boos worden o Met vertrouwenspersoon praten 	<ul style="list-style-type: none"> • Checkup/signaalfunctie (bij crisis): <ul style="list-style-type: none"> o "Aanvragen" o "ongie in het ziel" o "Alarmpel trekken" via telefoon (uitwisselen nummers) o codewoorden o regelmatig navraag doen hoe het gaat. • Assistentie/begeleiding <ul style="list-style-type: none"> o mee naar school nemen. o Een school zoeken o Uit bed zetten o Helpen met facturen • Psychosociaal <ul style="list-style-type: none"> o Samen rustig praten over problemen o Motiverende gesprekken o Rituelen in stand helpen houden • Opvang en verzorging <ul style="list-style-type: none"> o "een tandenborstel leggen bij de grootouders" o Logeren bij grootouders o In bad gaan bij grootouders.

27/05/2016
10

Samen op weg

- **Vaste contextbegeleider**
- **Samen doelen, stappen en resultaten bekijken**
- **Betrekken van het bredere netwerk door gezamenlijke gesprekken**

Jongeren kiezen zelf welk netwerk betrokken wordt bij de hulpverlening.

27/05/2016
11

Effectief? kwantitatief

Wat vaak kan ik bij de hulpverlening bij wie de netwerkpersoon (begeleider) rekenen op de volgende vormen van steun/hulp? (met naam, adres van personen uit je netwerk, niet van hulpverlening)

	VOOR		NA	
	M	SD	M	SD
Iemand die je helpt als je ziek bent.	3,33	(1,35)	3,32	(1,55)
Iemand op wie je kan rekenen wanneer je iemand nodig hebt om tegen te praten.	3,86	(1,01)	4,23	(1,02)
Iemand van wie je goede raad kan krijgen omtrent een probleem.	3,19	(1,40)	3,90	(1,14)
Iemand die je liefde en affectie geeft.	3,57	(1,54)	3,71	(1,68)
Iemand met wie je een tijdje kan beleven, iets aangenaam kan doen.	3,43	(1,16)	3,81	(1,21)
Iemand met wie je kan praten om inzicht te krijgen in de situatie.	3,33	(1,20)	4,00	(1,41)
Iemand met wie je kunt ontspannen.	3,05	(1,36)	3,67	(1,24)
Iemand die je helpt met het huishouden als je dit zelf niet kan doen.	3,05	(1,50)	3,35	(1,60)
Iemand met wie je je persoonlijke angsten en problemen kunt delen.	3,19	(1,36)	3,90	(1,26)
Iemand die je problemen begrijpt.	3,35	(1,35)	3,95	(1,11)
Iemand die van je houdt en die op je gesteld is.	3,35	(1,69)	3,57	(1,78)
Iemand die de kinderen opvangt (#)	2,94	(1,63)	3,50	(1,58)
Iemand die helpt bij opvoeding (#)	3,05	(1,43)	2,65	(1,69)
Iemand die helpt met schoolse zaken (contacten, bijles, huiswerkbegeleiding,...)	3,05	(1,63)	2,84	(1,64)
Iemand die helpt bij de organisatie van vrije tijd (sport, jeugdbeweging)	2,24	(1,45)	2,32	(1,67)
TOTAAL GEM	3,2	(0,36)	3,51	(0,54)

27/05/2016
12

Effectief? (kwalitatief)

Voornamelijk positieve evaluatie door opvoedingsverantwoordelijken bv:

- Informatie circuleert beter
- Meer praktische hulp, Men staat er minder alleen voor
- Meer begrip voor de situatie en meer geloofwaardigheid

Toch ook kritische opmerkingen bv:

- Delen van problemen is ook prijsgeven op privacy
- Conflicten kunnen ontstaan wanneer de druk door het netwerk op jongeren en opvoedingsverantwoordelijken te zwaar wordt om de POS aan te pakken.

Randvoorwaarden volgens de opvoedingsverantwoordelijken:

Het netwerk moet goed gekozen en voldoende groot zijn.

Ook belangrijk zijn vertrouwen en discretie

Medewerking en interesse van de jongere en een aanhoudende medewerking van het netwerk.

27/05/2016

13

Positieve beleving bij jongeren

De meeste jongeren schatten in dat netwerkgericht werken werkt. Slechts één jongere ziet dat anders. Ze bevestigen het voordeel dat informatie over hun gezinssituatie beter circuleert. Ze ervaren een efficiëntere en krachtgerichte hulpverlening met gevarieerde, sociale en praktische steun.

De jongeren zien ook verbeterpunten. Soms wordt nog onvoldoende consequent gewerkt met het netwerk en is er te weinig inspraak bij de samenstelling ervan.

27/05/2016

14

Conclusies: Wie doet wat?

- Vermaatschappelijking van zorg als noodzaak maar ook in positieve zin: individu verbinden met het netwerk.
- Consensus bereiken over wie in het netwerk mag opgenomen worden, is geen evidentie.
- Veel tijd in het uitklaren van banden en onderlinge relaties. Mandaat?
- Spontane en duidelijke rolverdeling is mogelijk.
- Maar aparte individuele 'pakketjes' van sociale steun staan mogelijks haaks op het idee van netwerkgericht werken. Blijft het netwerk met mandaat als geheel functioneren of worden de mandaten na de overlegmomenten opgesplitst?

27/05/2016

15

Verschillende startsituatie

- Hoewel elk netwerk krachten bezit, is de startsituatie altijd anders.
- Een klein netwerk met weinig draagkracht is voor de hulpverlener een uitdagende startsituatie.
- Aanwijzingen dat niet alle betrokkenen hun netwerk kunnen machtigen om taken op te nemen of op te volgen.
- Overbevraging van het netwerk is een risico.
- De positie van de hulpverlener die met overeengekomen of opgelegde doelstellingen een netwerk betreft, is niet die van een onafhankelijke buitenstaander.
- Belang goede overweging welk netwerk welke rol toebedeeld krijgt.

27/05/2016

16

Duurzame betrokkenheid

- Het inzetten van een netwerk past binnen een vraaggerichte instrumentele benadering. Quid vraagsturing? De hulpverlener moet zich blijven afvragen welke dienende rol hij heeft ten aanzien van het netwerk.
- De jongere is de eigenaar van het netwerk, niet de hulpverlener. Vreemd dat jongeren zich sommige netwerkbijeenkomsten maar moeilijk herinneren → gebrek aan gevoel van eigenaarschap = risicovol teken.
- Kortlopende methodieken kunnen een netwerk 'installeren' → geen garantie op duurzame betrokkenheid. Functionele bijdrage is een verenging, gestut door een wederkerige onderhandeling.
- Bij de zoektocht naar ondersteuning moet de kwaliteit van de relatie doorslaggevend blijven en netwerkversterking niet alleen als middel maar ook doel op zich.

27/05/2016

17

Ten gronde evalueren?

- Wanneer men de effectiviteit van netwerkgericht werken ten gronde wil evalueren, moet men focussen op brede indicatoren van kwaliteit van bestaan.
- Dan zijn de 'outcomes' die de gebruikers van de hulpverlening en hun omgeving zelf aan de start formuleren, bepalend. Een zo autonoom mogelijk netwerk kunnen die 'outcomes' breder definiëren dan de individuele hulpverlenings-, school- en gezinsgerelateerde doelstellingen die een handelingsplan vooropstelt.

27/05/2016

18

Netwerkversterkend werken in de jeugdhulp

Wat vinden begeleiders en gezinnen ervan?

Publicatie op sociaal.net.

Lieven.fierens@odisee.be

27/05/2016

19
